

Elemente de noutate in estetica romanului: Romanul Subiectiv - Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi de Camil Petrescu

Camil Petrescu constientizeaza sincronizarea literaturii cu filozofia si cu stiinta. Este ca convins ca scriitorul descrie realitatea propriei constiinte, actul de creatie fiind un act de cunoastere, de descoperire si nu de inventie. Camil Petrescu spune: "cunoastem doar rasfrangandu-ne in noi insine"

Crezul literar al lui Camil Petrescu este exprimat in mod sugestiv in volumul de "Versuri. Ideea. Ciclul Mortii", care are ca moto: "Jocul ideilor e jocul ideilor"

"Dar eu,
Eu am vazut idei
)
Eu sunt dintre acei
Cu ochi halucinati si mistuiti launtric,
Cu sufletul marit
Caci am vazut idei"

-Concepte estetice-

Autenticitatea este esenta noului in creatia literara a lui Camil Petrescu, carui inspiratie catre autenticitate confera originalitate poeziei, vitalitatea teatrului si "momente autentice de simtire" in roman. Autenticitatea consta in ilustrarea realitatii prin propria constiinta, scriitorul insusi marturisea: "Singura realitate pe care o pot povesti este realitatea constiintei mele, continutul meu psihologic".

Substantialitatea (substantialismul) este conceptia conform careia literatura trebuie sa reflecte esenta concreta a vietii: iubirea, gelozia, mandria ranita, orgoliul umilit, cunoasterea, dreptatea, adevarul, demnitatea, acele categorii morale absolute.

Sincronizarea in conceptia lui Camil Petrescu este armonizarea desavarsita a literaturii cu filozofia si psihologia epocii, intrucat actul de creatie este un act de cunoastere, de descoperire nu de inventie: "nu putem cunoaste nimic absolut, decat rasfrangandu-ne in noi insine".

Luciditatea este trasatura dominanta a personajelor lui Camil Petrescu, intelectuali analitici si autointrospectivi, hipersensibili, intransigenti si inflexibili moral. Luciditatea "nu omoara voluptatea reala, ci o sporeste".

Naratiunea la persoana I foloseste timpul subiectiv, care aduca in prezent ganduri, indoieli, fapte trecute, totul fiind subordonat memoriei involuntare; romanul inseamna asadar experienta

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

interioara: simturile mele, ceea ce gandesc eu, din mine insumi nu pot iesi), eu nu pot vorbi onest decat la persoana I"

Relativismul reiese din multitudinea punctelor de vedere in jurul aceluiasi obiect, aceluiasi concept, aceleiasi norme morale.

Anticalofilismul (impotriva scrisului frumos) este o adevarata batalie estetica pe care o duce scriitorul care sustine formula literara a jurnalului, a confesiunii, ce se noteaza precis, exact, "ca intr-un proces verbal".

-Personajele lui Camil Petrescu (Trasaturi generale)-

- Nascuti din framantari, scepticism, tensiune intelectuala, etica umana, eroii lui Camil Petrescu sunt in cautare de certitudini pentru un sentiment puternic ("singura existenta reala este cea a constiintei")

- Sunt hipersensibili, amplificand semnificatia cu un gest, a unei priviri, a unui cuvint la proportiile unei catastrofe;

- Inadaptati superior, intelectuali intransigenti intr-o lupta continua cu ordinea sociala, afacerismul, politicianismul, mondenitatea.

- Intelectuali lucizi, ei traiesc draa inflexibilitatii constiintei, a pasiunii analizate cu luciditate: "Cata luciditatea atata constiinta, cata constiinta atat pasiune si deci atata drama."

- Sunt incatusati ai absolutului, spirite absolutizante, intelectuali ce traiesc drame de constiinta, fiind insetati de absolut.

- Eroii lui Camil Petrescu sunt invinsi de propriul lor ideal, traiesc drama destinului tragic, singurul supravietuitor fiind Stefan Gheorghidiu.

- Semnificatia titlurilor reflecta starea interioara a personajelor, sugerand esenta dramatica a constiintei, a aspiratiei spre absolut.

- Autorul se identifica cu personajul principal (naratiunea la persoana I) si, deseori, replicile altor personaje exprima conceptia si opinia lui C.Petrescu.

- Desavarsit echilibru si simetrie a compozitiei;

- Maniera proustiana a fluxului memoriei, constiinta selectionand acele fapete care vor duce la optiunea finala;

- Monologul interior, ca mod de exprimare al trairilor launtrice, de reflectare asupra existentei lui

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

individuale (afectul si intelectul sunt intr-o lupta permanenta);

- Limbajul este remarcabil prin imaginile intelectuale, aprofundarea nuanțelor sufletesti, claritatea limbajul analitic;

- Figurile de stil se rezuma la comparatii si epitete, dar "fara ortografie, fara compozitie, fara stil si chiar fara caligrafie" (C.Petrescu)

- Scriitorul considera scrisul ca un act de eliberare existentiala, prin care spiritul se descopera si se marturiseste: "Un roman de adancire a sentimentelor metafizice se lucreaza cu atentie si rabdarea unui covor de pret" (Camil Petrescu - "Teze si antiteze").

- "Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi" - comentariu literar - Romanul subiectiv de analiza psihologica-

Definitie: Romanul este o scriere epica in proza, cu actiune complexa, de mare intindere, desfasurata pe mai multe planuri, cu personaje numeroase si cu o intriga complicata. Romanul are o structura narativa ampla, organizata pe mai multe planuri paralele sau intersectate, in care se prezinta un numar mare de personaje, cu pondere diferita in structura epica. (personajele principale, secundare, episodice).

Inscriindu-se in modernismul lovinescian al epocii, al carui noi directii isi propuneau sincronizarea literaturii romane cu literatura europeana" (principiul sincronismului), recomandand scriitorilor trecerea de la tema rurala, la tema urbana, de la personajele taranesti la cele intelectuale, Camil Petrescu se va inspira din mediul citadin si va crea eroul intelectual lucid, analitic si introspectiv.

Tema romanului "Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi" (1930) surprinde drama intelectualului lucid, insetat de absolutul sentimentului de iubire, dominat de incertitudini, care se salveaza prin constientizarea unei drame mai puternice, aceea a omenirii ce traieste tragismul unui razboi absurd, vazut ca iminenta a mortii.

Structura romanului: Romanul este structurat in doua parti, cu titluri semnificative, surprinzand doua ipostaza existentiale: "Ultima noapte de dragoste", care exprima aspiratia catre sentimentul de iubire absoluta si "Intaia noapte de razboi", care ilustreaza imaginea razboiului tragic si absurd, ca iminenta a mortii. Daca prima parte este o fictiune, deoarece prozatorul nu era casatorit si nici nu traise o drama de iubire pana la scrierea romanului, partea a doua este insa o experienta traita, scriitorul fiind ofiter al armatei romane, in timpul primului razboi mondial.

Compozitia romanului: Romanul este scris la persoana I, fiind un monolog liric, deoarece eroul se destainuie, se analizeaza cu luciditate, zbuciumandu-se intre certitudine si incertitudine, atat in plan erotic, cat si in planul tragediei razboiului, cand omenirea se afla intre viata si moarte. Eroul, Stefan Gheorghidiu, este intelectualul lucid, insetat de absolut, dornic de cunoastere, de autenticitate, dominat de incertitudini si care se confeseaza introspectand cele mai adanci zone ale constiintei, in

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

cautarea permanenta a iubirii absolute, ca sentiment al existentei umane superioare.

Romanul este alcatuit pe baza unui jurnal de campanie, in care timpul obiectiv evolueaza paralel cu timpul subiectiv, acestea fiind cele doua planuri compozitionale ce-l motiveaza pe Camil Petrescu drept novator al esteticii romanului romanesc. In plan subiectiv, memoria involuntara aduce in timpul obiectiv experienta ulterioara a eroului, aflat in permanenta in cautare de certitudini privind sentimentul profund de iubire, care se dilueaza in fata unei drame mai complexe, aceea a iubirii.

Jurnalul de campanie, pe care sublocotenentul Stefan Gheorghidiu il incepe odata cu experienta frontului, consemneaza drama iubirii adusa in memoria eroului de o discutie pe aceasta tema, purtata de ofiteri la popota regimentului. Astfel, Gheorghidiu isi aminteste inceputul iubirii sale cu Ela, sentiment ce parea absolut, deoarece eroul considera ca "cei ce se iubesc au dreptul de viata si de moarte unul asupra celuilalt". In jurnalul ce consemneaza evenimentele traite de erou in timp obiectiv sunt rememorate, aduse in timp subiectiv, deoarece ele se petrecusera cu doi ani inainte de a fi relatate.

Ideea literara este adoptata de Camil Petrescu de la scriitorul francez Marcel Proust, iar conferinta sa despre "Noua structura si opera lui Marcel Proust" constituie un adevarat manifest literar de credinta. O apropiere vizibila este si intre eroii lui Stendhal si aceia ai lui Camil Petrescu, in special in inzestrarea lor cu energie, forta interioara si loialitate: "A trai, in sensul de a simti ca traiesti, inseamna a incerca senzatii puternice". Calitatile fizice si trasaturile intelectuale care individualizeaza in societate personajele celor doi scriitori trebuie sa-i situeze pe o treapta ierarhic superioara celorlalti. La ambii scriitori eroii sfarsesc tragic, fiind invinsi de propria pasiune, de propriul ideal. Insa personajele lui Camil Petrescu dobandesc energii uriase prin capacitatea lor de a trai idei.

Semnificatia titlului: Cuvantul "noapte" repetat in titlu reda simbolic incertitudinea, indoiala, irationalul, nesiguranta si absurdul, necunoscutul si tainele firii umane. Cele doua "nopti" din titlu sugereaza si doua etape din evolutia personajului principal, dar nu si ultimele, intrucat - final - Stefan este disponibil sufleteste pentru o noua experienta existentiala.

-Stefan Gheorghidiu - drama intelectualului lucid (caracterizarea personajului)-

Personajul principal din romanul "Ultima noapte de dragoste intaia noapte de razboi", Stefan Gheorghidiu, sublocotenent intr-un regiment de infanterie, trimis pentru fortificarea vail Prahovei, este concentrat de curand, ceea ce constituie pentru el "o lunga deznadejde".

Discutia de la popota despre iubire provoaca o reactie violenta a eroului care considera ca "cei care se iubesc au dreptul de viata si de moarte unul asupra celuilalt" si declanseaza amintirea propriei povesti de dragoste, aducand-o in realitate (memorie involuntara).

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Eroul traieste in doua realitati temporale, ce a timpului cronologic (obiectiv), in care povesteste intamplarile de pe front si una a timpului psihologic (subiectiv), drama iubirii.

Stefan G. este o natura reflexiva, care analizeaza in amanunt, cu luciditate starile interioare, cu o constiinta unica, insetat de certitudini si de adevar.

Prima experienta de cunoastere, iubirea, e traita sub semnul incertitudinii, e un zbugium permanent in cautarea adevarului. Stefan primeste o mostenire pe neasteptate o mostenire de la unchiul sau, Tache si, ca urmare, sotia sa, Ela, se lasa in voia tentatiilor mondene, devenind din ce in ce mai preocupata de lux, petreceri si escapade, fapt ce intra in totala contradictie cu conceptia lui despre iubire, despre idealul sau de feminitate. Student la filozofie, inzestrat intelectual, Stefan traieste in lumea cartilor, o lume in totala contradictie cu lumea unchiului Tache, cu care eroul nu are nici o legatura spirituala.

Fire pasionala, puternic reflexiva, constient de chinul launtric, Stefan Gheorghidiu aduna progresiv semne ale nelinistii, ale incertitudinii, ale indoielilor sale interioare, pe care le diseca cu minutiozitate. Viata sa devine curand o tortura.

Autoanalizandu-si starile cu luciditatea caracteristica, disecand fiecare reactie pe care o are, respinge ideea geloziei: "Nu, n-am fost niciodata gelos, desi a suferit atat din cauza iubirii".

Vede in Ela idealul sau de iubire si feminitate catre care aspira cu toata fiinta lui, ideal care s-a prabusit si pentru ca, in conceptia lui, cei care se iubesc "au drept de viata si de moarte unul asupra celuilalt"

Hipersensibil si orgolios, personajul isi amplifica drama, pentru ca el isi exagereaza suferinta, ridicand-o la proportii cosmice, ceea ce semnifica nevoia eroului de absolut.

Eroul traieste in lumea ideilor pure, aspirand la dragostea absoluta, cautand in permanenta certitudini care sa-i confirme profunzimea sentimentului de iubire si, neputand gasi certitudinea linistitoare, se simte obosit si se hotaraste sa se desparta definitiv de Ela, incredintandu-i "trecutul" (valorile materiale) sau.

A doua experienta de viata fundamentala in planul cunoasterii existentiale este razboiul, frontul, o experienta traita direct, care constituie polul terminus al dramei intelectuale. Imaginea razboiului este demitizata, nimic eroic, nimeni inaltator, razboiul este tragic si absurd, inseamna noroi, frica, arsita, frig, foamete, umezeala si mai ales spaima, frica, disperare, moarte. Faptele sunt expuse cu precizia calendaristica a jurnalului de front, fiind inregistrate cu scrupulozitate de Gheorghidiu.

Notatiile lui C.Petrescu despre razboi sunt de o mare autenticitate si luciditate, viata oamenilor fiind la cheremul hazardului: "cadem cu sufletele rupte in genunchi, apoi alergam, coboram speriasi) nu mai e nimic omenesc in noi". Toti camarazii lui simt frica, panica, lasitatea, groaza, nicidecum n-au sentimentul eroismului si al vitejiei, al luptei cu dusmanul. Ca un blestem, unul din soldati silabiseste intruna, obsesiv: "Ne-a acoperit pamantul lui Dumnezeu".

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Gandindu-se la suferintele care-l chinusera din cauza Elei, Gheorghidiu se simte detasat parca de sine si de tot ceea ce a fost, "acum totul e parca din alt taram, iar intre noi abia daca e firul de ata al gandului intamplator". Drama iubirii lui intra definitiv in umbra, experienta dramatica a frontului fiind decisiva.

Stefan Gheorghidiu nu poate fi considerat un invins, deoarece reuseste sa depaseasca gelozia care ameninta sa-l dezumanizeze, sa inalta deasupra societatii dominate de interese materiale, meschine, traind o experienta morala superioara, aceea a dramei omenirii, silita sa indure un razboi tragic si absurd. Este, de altfel, singurul supravietuitor intre toate personajele camilpetrescian.

Originalitatea romanului este data de subtilitatea analitica a propriei constiinte, de declansarea prin memorie involuntara a dramei suferite din iubire, de identificarea deplina a timpului subiectiv cu cel obiectiv, de faptul ca scriitorul este in acelasi timp si personaj si narator. (narator personaj).

In conceptia lui George Calinescu, Stefan Gheorghidiu este "un om cu un suflet clocotitor de idei si de pasiuni, un om inteligent), plin de subtilitate de patrundere psihologica), si din acest monolog nervos se desprinde) o viata sufleteasca), un soi de simfonie intelectuala".

Serban Cioculescu remarca - printre primii - ca "nimeni ca dansul) nu a izbutit sa redea psihologia combatantului, teroarea perpetua a mortii, sentimentul insuportabil al necunoscutului din fata, asteptarea luptei adevarate", iar Pompiliu Constantinescu apreciaza ca "dl.Camil Petrescu este primul scriitor roman care descrie razboiul ca o experienta directa. Jurnalul de campanie al lui Gheorghidiu e marturia unui combatant si inovatia unui artist care isi confeseaza propria mutilare morala".